

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld. — kr. „ pol leta 1 „ 60 „ „ četrt leta — „ 80 „ Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu.

Deležniki tisk. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Štajerski liberalci z novo srenjsko postavo v zadregi.

Našim nemškim in slovenskim liberalcem se z nasnovano novo srenjsko postavo godi, kakor tistemu kmetiču, ki je z vozičkom in konjičkom obtičal v blatnem klanci. Nazaj ni hotel; naprej si ni upal; rajši je v blatu ostal. Te dni se je namreč po Štajerskem raznesla vesela novica, da iz nasnovane nove srenjske postave ne bo nič. Deželni odbor nje ne bode prihodnemu zboru nasvetoval. Pognal jo je pod klop, to se reče: liberalni poslanci si ne upajo kmetom naložiti postave, po katerej bi se manjše srenje po sili phale v večje srenje, katerim bi dali ime: upravne srenje (nemško na laket dolgo ime se glasi: Verwaltungsgemeinden). Iz takih večjih srenj še tedaj letos ne bode nič. Vendar s tem ni rečeno, da so za vselej pokopane. Strahu pred njimi smo rešeni tedaj, keđar enkrat liberalcev ne volimo za poslance. Vsi liberalni poslanci od graškega Rechbauer-ja do ljubljanskega Vošnjaka, vsi tiščijo na posilno združenje manjših srenj.

Že lani so nam hoteli postreči s svojimi: Verwaltungsgemeinden. Toda odložili so nje na letos. Med tem so šli prašat, kaj da o tej stvari mislijo sedanje kmetske srenje? Te so pa deželnemu odboru odgovorile, da bo liberalcem prav nepovoljno po ušesih trgalo. Skoro vse štajerske srenje so odgovorile, da takih velikih srenj nečejo. Rekle so, da nečejo posilnega phanja manjših srenj v večje: Verwaltungsgemeinden. Posebno pa tedaj nečejo takih večjih srenj, ako še na dalej ostanejo „nepotrebni“ okrajni zastopi ali (Bezirksvertretungen). Tako je odgovorila ogromna večina nemških in slovenskih srenj na Štajerskem. Vidi se pa iz tega moč in upljiv kat. politiških društev, zlasti pa vrlega poslanca Hermana, ki je o tej imenitni stvari vsem svetlo luč prižgal in pravo pot pokazal.

Kako modro da so srenje odgovorile, to hočemo po sledečih vsticah pojasniti.

1. Marsikdo je že tožil in sodil, da so okrajni zastopi (Bezirksvertretungen) predraga ali celo nepotrebna naredba. Veliko sicer jako pametnih mož pravi, da so med kmete potisnoli preveliko zastopov: domača srenja, krajno šolsko svetovalstvo, dvojni, namreč cerkveni in šolski konkurenčni zastopi, okrajni zastop, okrajno šolsko svetovalstvo. Človeku bi se lahko motilo samih zastopov in večnih volitev. In zdaj še hočejo zopet nove zastope, nove volitve! Ali še jih ni zadosti? Čemu še nove srenjske zastope potiskavati in phati med sedanje srenje in med okrajne zastope (Bezirksvertretungen?)

2. Liberalci nam vedno godejo besede: vse za narod, omiko in svobodo. V djanju pa vendar delajo vse po sili. Že sedanje prevelike srenje, posebno pa one, ki so bile kakemu nemškutarskemu trgu prišite, zaporedom prosijo, da jih zopet razpišejo. Za združenje pa nihče in nikder po celem Štajerskem ne prosi. Ali ni to znamenje, da ljudem ni za prevelike srenje, da so jim zoperne? To pa gotovo tem več, če bi po postavi bili prisiljeni v nepovoljno združenje? Sila je sploh sitna reč. Preden se nje kdo posluži, ima dobro pomisliti, kaj počenja. Da komu silo storim, moram vedeti zakaj? Zdaj pa resnično ne previdimo, zakaj bi se ena srenja, ki pridno svojo dolžnost stori, z drugo morala združiti, ker je ta nemarna in neče sama svojih mlak zgraditi, svojih apninskih jam zavoziti, podrtih mostov popraviti? Ali nimamo dovolj gospodsk, ki bi imele nemarno srenjo priganjati, da stori svojo dolžnost? Le ne medveda iskati ondi, kder ga ni!

3. Liberalci nam hočejo vsiliti srenje, ktere bi najmanje po 2 uri široke in 2 dolge bile. Potem takem bi se morale po 3—6 sedanjih srenj vphati v eno veliko srenjo. Tukaj pa nastane zdaj sledeča sitnoba: čem večja bo srenja, tem več bo posla, dela, pisanja in letanja. Zato bo

teško najti za takega predstojnika ali nadžupana mož, ki bi ob enem za tako opravilo sposoben in voljen bil. Nasledek tega bi bil ta, da bi pogosto nadžupani postali penzionirani oficirji in uradniki, ki bi nad podložnimi župani in srenjčani udelavali in nje strahovali, kakor turski paše. Večidel bi pa nadžupani primorani bili si priskrbeti: v policijskih in drugih postavah zvedenega in v uradovanji spretnega uradnika, (Beamterja). To tem bolj gotovo, ker neki vlada takim velikim srenjam namerjava še več opravil izročiti in naložiti. Vsled tega bi pa si vlada bržej ko ne prihranila veljavno besedo pri postavljenji takih srenjskih uradnikov; lastila bi si pravico potrjevanja. In tako bi nas kratkovidni liberalci prilično nehotè posadili nazaj v čase pred letom 1848., ko je vlada grajščakom začela pošiljati: izprašane sodnike (geprüfte Richter.)

In zdaj ni treba niti liberalne bistrournosti, da si nasledke tega domislamo. Izpraševani in od vlade potrjeni uradnik v nadžupanijski hiši bi srenjam bil gospodar in strahonja, predstojniki in jihovi svetovalci in odborniki pa hlapci in prikljavnici — pravi tatermani ali capasti deda v koruzi, ki bi se vselej tje obrnoli, kamor bi preučeni in gnadjivi gospod srenjski uradnik pihati blagovolil.

Jedro vse srenjske samostojnosti bi bilo — plačevati in sicer debelo plačevati. Za 600 fl. bi se sposoben uradnik teško dobil. Prištejmo še stroške za stanovanje, za kurilo, za kancelijo, in 1000 gld. ne bode na leto preveč odmerjenih. Po nasvetu liberalcev bi se na Štajerskem imelo napraviti 200 nadžupanj; to bi pa samo za potrebne uradnike deželi nanese 200.000 gl. novih stroškov. In kde so zdaj stroški za beriče, za kajhe, ki bi pri takih nadžupanjah potrebne bile? Razun tega bi še ostalo plačilo sedanjih predstojnikov, ostali bi veliki stroški za okrajne zastope itd.

Za božjo voljo, alj se to reče, kmetskim ljudem bremena polajšati? Tega menda ne bode noben človek veroval, ki je ove vrstice prebral. Marveč mislimo, da bo vsak prepričan, kako modro in pametno da so štajerske srenje storile, ker so rekle, da takih posilnih novih srenj nečejo.

Prihodnjich bodemo pojasnili, zakaj da liberalci sami temu pritrđiti ne morejo ali pa nečejo. —

Gospodarske stvari.

Beseda o gnojnici in njeni vrednosti.

Mnogo se je že po raznih časnikih in v gospodarskih knjigah pisalo, kako gre tekoče izločke naše domače živine in pa gnojnico, ki se na gnojišču nabira, v našo korist porabiti. Človek bi mislil, da o tem ni več treba niti besedice spregovoriti. Ali pogled na navadna gnojišča, in na ulice po marsikterih mestih in vaseh nam hitro kaže,

kako malo so te pisane besede še izdale in kako malo se vrednost teh tekočin od mnogo naših gospodarjev še ceni. Treba je tedaj sopet in sopet glas povzdigniti in pozornost vseh razumnih kmetovalcev na to preimeno sredstvo vspešnega gospodarjenja obračati. Koliko pa je kmetij, ktere bi imele prikladne jame, da se v nje gnojnica, ki iz gnojišča curi, nabira, ali pa v hlevih primerne žlebove, da se po njih scavnica živine v gnojnično jamo odceja? V hlevih stoje živinčeta dostikrat v blatu, da kopita in parklji občutljivo trpè in pogosto od nesnage boleznai na parkljih in kopitih dobè. Po vaseh se pretakajo celi potoki rujave tekočine in tako zrak zasmradujejo in nezdravega delajo. In vendar je to najbolj izdaten gnoj za njive in travnike, ki so ga dostikrat toliko potrebni.

Koliko dragocenega gnojila se tako leto na leto za naša polja pozgubi, ker se po naših rekah v tuje dežele odteka in tamošnjim kmetovalcem polje brez truda gnoji in rodovitno dela! V teh tekočinah so namreč one tvarine, ktere rast raznih zelišč najbolj pospešujejo, v obilni meri zadržane, kakor gnjilec, kali in fosforna kislina.

Da naši bralci vidijo, kako resnične so rečene besede, jim hočemo tukaj povedati, koliko odstotkov imenovanih tvarin je v 1000 funtih scavnice goveje živine, konja, ovce in svinje in pa v 1000 funtih gnojnice.

	gnjilca,	kalija,	fosforne kislinae
V scavnici goveje živine je	5·8	14·9	—
„ „ konja	„ 15·5	15·0	—
„ „ ovce	„ 19·5	22·6	0·1
„ „ svinje	„ 4·3	8·3	0·7
v gnojnici	1·5	4·9	0·1

Kakor je iz navedenih števil razvidno, ima frišna scavnica razne živine imenovanih redivnih tvarin več v sebi, kakor gnojnica, ki se iz gnojišč odteka, ki je večidel manj ali več deževnica in snežnica, v kateri se je na gnojišču nakupičen gnoj izpiral.

Glavna ravnila, kako z gnojnico ravnati in jo si v korist obračati so:

1. Na vsakem gnojišču mora biti dosti velika, vode ne prepuščajoča gnojnična jama. Najbolje je, da je obzidana. Zid mora se od zadej z ilom trdno zatlačiti, na sprednjih straneh pa s cemenitnim apnom, t. j. s takim, ki se v vodi ne raztopi, dobro premazati. Velikost take jame se ravna po številu in velikosti živine, za katero je namenjena. Za jedno veliko živinče, konja, vola, kravo mora imeti jama 8' globokosti in na dnu 5 štirijaških črevljev obsežka. V ti primeri se da velikost jame po številu živine preračunati. V to jamo morajo se žlebovi za scavnico iz hleva napeljati, ki morajo pa tako trdni biti, da nobene tekočine ne prepuščajo. Tudi gnojnica, ki se iz gnojnega kupa odceja, se napelje v to jamo, če tudi bolj kaže dve gnojnični jami napraviti, jedno za scavnico iz hleva, drugo za gnojnico iz gnoji-

šča. Deževnica, snežnica in druga voda se ne sme na gnojišče stekati in tam nabirati, ker gnoj le izpira, kar je zguba na gnoju.

2. Jama se pokrije z močnim pokrovom iz debelih desek, skozi kterega gre cev s sesalko, ki gnojnico iz jame vlačí, s katero se potem posebno v vročih letnih časih gnoj marljivo in dobro škropi, in tako vedno vlažen obdrži. Take sesalke ima na prodaj Karl Lincenmayer na Dunaju (Nibelungengasse Nr. 7.) po velikosti za 28 do 32 gld. Da se cev ne razpoka, je pa dobro jo s slamnatim vožjem oviti, kateri ovitek po letu in po zimi ostane.

3. Gnojnica ima pred vsem za namakanje gnoja služiti. Ako je gnoj primerno vlažen, tako mirno in po času zavreje in vse redivne tvarine v njem ostanejo. Ako scavnico za poškropljenje in namakanje gnoja rabimo, ostanejo vsi obstanki, kateri se iz živalskega trupla izločujejo v gnoju in tako dobimo gnoj naj boljše moči.

4. Kolikor se pa gnojnice za premakanje gnoja ne porabi, to se je lahko neposredno za pognojenje porabi. Izvaža se v gnojničnih sodih ali zabojih na travnike, deteljišča in druga polja, na kterih se krma prideluje, pa tudi v drugo pognojitev sočivja se z velikim pridom da obrniti. Najbolj kaže gnojnico razlivati o vlažnem in oblačnem vremenu. Vendar pa razvažanje gnojnice dosti truda in dela stoji posebno, ako se mora na oddaljena polja voziti. Če okolščine dopuščajo, se more gnojnica tudi v to porabiti, da se na travnike napelje in jih tako pomoči. Če travniki spodaj dvorišča ležijo, se vrežejo po travnikih vodotoki, po kterih se gnojnica razteka in travnike namaka. Svetovati je gnojnico z vodo pomešati, za kar je treba po travniku sem ter tje jame za deževnico izkopati, v ktere se deževnica nabira in potem tudi gnojnica v nje spusti in z to mešanico travnik namaka. Ta naprava se nahaja v mnogih švicarskih gospodarstvih z najboljšim vspehom. —

5. Tudi za napravljanje mešanega gnoja, komposta, gnojnica dobro služi. Kompostni kupi se ž njo od časa do časa dobro polivajo, kar razkrojenje onih tvarin, iz kterih je kompost napravljen, vrlo pospešuje, gnojivne tvarine pa, ktere so v gnojnici zadržuje.

O ponarejenji vina

se čem dalje več govori. Začeli so namreč tudi pri nas, posebno po mestih, točiti ponarejeno vino in prodajati za naravno vino. To jo ljudi jako iznemirilo. Ne samo vinopivci, ampak tudi vinogrački posestniki se pritožujejo. To pa posebno zato, ker se bojijo za dobro ime naših vinorejskih krajev pri vnanjih kupcih. Kdo bo neki po vino pisal, če pa se mora bati, da mu mesto zdrave in narurne vinske kaple ne pošlejo ponarejenega, lažnjivega vina.

V Mariboru se je o tej stvari že veliko go-

vorilo in posvetovalo. Te dni je ravnatelj tukajšne vinorejske šole priobčil nekoliko misli, ktere tudi svojim bralcem podati hočemo.

Omenjeni gospod razločuje čveterno vino:

1. naravno vino, dobljeno iz grozdja, brez vsakega umetnega dodatka.
2. tržno vino, t. j. vino, katero se je iz narurnega vina po umetnem kletarstvu — po dodavanji alkohola, po umetnem razvretji in precejjanji, područilo in pretvorilo tako, da ostane stanovitno in ga slobodno sme pretakati v sode in steklenice (flaše) in kot tržno blago po svetu pošiljati.
3. Galizovano in petiotizirano vino, t. j., ki se je ali po nasvetu nemškega Gala ali pa Francoza Petiota dobilo iz vinskih tropin.

4. napravljeno ali umetno ponarejeno vino (fabricirter Wein, Kunstwein), t. j. tako vino, ki se je napravilo brez grozdja, brez grozdovega vina, marveč sestavilo iz vode, alkohola, venstajnovne kisline, glicerina, in različnih dišav in barvil.

Omenjeni gospod priporočuje prve tri vrste vinstva. Tudi četrte vrste ne zametuje popolnem, ampak le tedaj, ako bi se vino delalo iz škodljivih tvarin. Naposled nasvetuje še sledeče. Pravi: umetno narejanje vina se sme le s privoljenjem in pod nadzorništvom c. k. vlade trpeti — ponarejalci vina naj plačujejo zato posebno dačo, morebiti celo večjo, kakor je vinogradnikom naložena. Krčmarji in tršci morajo povedati in na glažih in sodih razvidno imeti, kar predavljajo: naravno ali ponarejeno vino.

Žizke od žita (zrnja) odvracamo ako dno in stene žitnih kašt dobro s čebulom (lukom) navošimo.

Dirjanje s konji, ki so k vozovom zapreženi napravi konjerejska podružnica v Ljutomeru za konje ljutomerskega, gornjeradganskega in ormuškega sodnijskega okraja 12. septembra t. l. Dirjalo so bode od lokavskega križa na radgonski cesti do globetkinega mosta pri Ljutomeru, t. j. 2000 sežnjev ali $\frac{1}{2}$ milje daleč. Darila iznašajo 30, 25, 20, 15, 10, 5, 3 in 2 gld. v srebru.

Zastran vplačanja daljnih procentov na delnice „banke Slovenije“.

V poslednjem „Gospodarju“ je bilo naznailo, da bode izredni zbor delničarjev banke „Slovenije“ v Ljubljani dné 17. avg. t. l. sklepal o tem, ali se naj daljni procenti na delnice vplačajo ali ne, in koliko: 10 ali 20 procentov na vsako akcijo? Pri zavarovalnicah in bankah na delnicah osnovanih je to sploh navadno, da delničarji doplačujejo na akcije, ki so pod imensko ceno izdane bila, ako je društvo na škodi bilo ali pa svoj posel tako razširilo, da je

premalo gotovine v zalogi. V poslednjem slučaju je doplačevanje delničarjem samim ravno tako na korist, kakor je umnemu posestniku, kateri si denarja izposodi, da kupi zemljišča, ki se mu ponuja in mu lepo sodi, ker se ž njegovim vkupaj drži. Obresti, ki jih mora za izposojeni denar trpeti, se mu v kratkem času lepo povrnejo, ter zamore tudi dolg poplačati.

Tudi škoda pri kakem na delnice oprtem društvu ne plaši delničarjev, nekoliko procentov na delnice doplačati, ako imajo le poroštvo, da je vodstvo društva v dobrih in zanesljivih rokah, ter društvo napreduje. Z doplačanimi procenti se škoda zadela in ob enem zaloga (fond) pomnoži, da zamore društvo vspešno delati. V isti meri pa kakor doplačilo, množi se tudi vrednost akcij in procenti, ki od njih tekó, ako je le — kakor pravimo — društvo v dobrih rokah. —

Obrnimo to na banko „Slovenija“. V prvi dobi svojega delovanja imela je res zgube, torej se kaže potreba procentnih doplačil na akcije. Toda, kakor stvar zdaj stoji, se gg. delničarjem ni obotavljati, da ne bi doplačila dovolili. Pomislimo stvar kakor je. Zguba prihaja od tod, ker je bilo: a) veliko ustanovnih stroškov, kakor jih trpi vsaka banka, in to še veliko več kakor jih je „Slovenija“ imela; b) je bilo iz začetka premalo skušenih mož pri vodstvu, ker smo Slovenci v tej stvari novinci bili, vrh tega je pa na čelu stal mož, ki je sicer misel o vstanovljenji „Slovenije“ sprožil in vse potrebno uravnal, slednjič pa tako čudno delal, da so ga morali pri priči odstaviti; c) se je pre naglilo s postavljanjem podružnic na Dunaju, v Pragi in Peštu, ki so grozno veliko stale, zastran dobička nas pa go ljufale. —

Tega vsega pa zdaj ni več. Ustanovnih stroškov je konec, na čelu ima banka slovečega izvedenca in poštenjaka kot vodilnega ravnatelja, namreč g. Blašketa iz Prage, ki pozna posel iz dolgoletne lastne skušnje tako natanko in je tako marljiv in vesten, da je malo taci najti. Tudi drugi gospodje v vodstvu kakor pri raznih oddelkih zavarovanja so zvedenci in poštenjaki ter ima g. Blaške bistro oko, da vidi in ve, kdo da k temu poslu sodi in kdo ne. — Slednjič so se odpravile predrage podružnice (razen one v Trstu, ki jako dobro dela) in postavili glavni agenti, ki so vložili denarnih zastav in ne dobivajo nobenega plačila, marveč imajo le postavnih procentov od posla, ki ga za banko opravljajo. Zgube se torej pri njih ni bati, ampak le delajo banki na korist. — Kakor čujemo, postavljeni so tudi po mnogih drugih krajih pošteni možje za agente. —

Vse to nam daje veselo poroštvo, da ima banka „Slovenija“ lepo prihodnost, delničarji pa opravičeno upanje, da bodo akcije v kratkem prav lepo, stalno ceno imele. Že zdaj,

od kar so se stvari pri bankinem vodstvu bistveno spremenile, postal je posel pri vseh oddelkih, posebno še pri zavarovanji na življenje, tako živahen, da bode banka skoro med prvimi te vrste stala. —

Gledé na vse to si ne morem kaj, da ne bi gg. delničarjem živo priporočal udeležiti se izrednega zbora dné 17. avg. t. l. in glasovati za doplačanje daljnih procentov. Da pa kolikor le mogoče vsak delničar zamore doplačati, bi svetoval, da se odločimo le za 10% percentnega doplačila od vsake akcije. Sklene se naj tudi, da, kdor ima več akcij in mu je pretrdo vse naenkrat doplačati, si sme sam obroke postaviti, kar uravna potem ravnateljstvo bankino. Naj torej nihče ne zamudi časa, da pošlje vsaj do 11. avgusta delnice bankinemu denarničarstvu v Ljubljano, da dobi poverjenski list za glasovanje. **Eden štajerskih delničarjev.**

Dopisi.

Od Drave. (Ptujski „fortšritlarji“ in Šent. Lenarčani.) Ptujski fortšritlarji so 19. jul. imeli v Ormužu svojo „Wanderversammlung“, pri kateri se je govorilo o novih verskih postavah. Tudi je pri tisti priliki Brandstetter delovanje državnega zbora razlagal, ki se je pred par mesci končal, in naznanil, da bodo fortšritlarji v kratkem v Šent Lenart na Goriškem prišli ter tudi tamkaj „Wanderversammlung“ napravili. Čudno se nam zdi, kako zamorejo toti gospodi o verskih postavah govoriti, ker nimajo vere vsaj: prave ne. Kajti pred par leti so v Ptuj zoper papeževo nezmotljivost ropotali, ktera je za nas katoliške Kristjane verska resnica, ktere verske resnice pa še menda zdaj fortšritlarji prav ne umijo, akoravno je vsakemu šolarčeku znana, ki le tri leta v šolo hodi. Namesto pri „Wanderversammlungih“ o verskih postavah govoriti, bi bilo menda pametneje kmetom povedati, da naj po §. 19. avstr. temelj. postav od vseh dohtarjev in notarjev na Slovenskem zahtevajo slovenska pisma, ker bi potem ne bilo treba pisatelju listov kmetom tolmačiti.

Da gosp. Brandstetter o delovanju državnega zbora govori, je čisto nepotrebno. Kmetje, ki „Slov. Gosp.“ čitajo, itak dobro vedo, kaj liberalci v državnem zboru delajo; le to bi bilo omeniti da tudi Frice v deželnem zboru pet, v državnem zboru pa deset slovenskih goldinarjev na dan dobiva, akoravno nič za Slovence ne stori, kakor njegov tovarš gosp. Konrad Seidl ne. Da pa gosp. Frice po nemškutarskih „Wanderversammlungih“ hodi in tamkaj govori in da bi imeli fortšritlarji — morebiti tudi g. Brandstetter — v Št. Lenart priti, to utegne svoj pomen in liberalni namen imeti. Nove volitve v deželni zbor menda niso več daleč in da bi torej št. Lenarčani Brandstetterja ne pozabili, kateremu so Goričani že pred tremi leti po-

svetili, kar je bilo čisto prav, je treba po svetu bobnati, ljudem pesek v oči metati in za glasove beračiti. Ker pa št. Lenarčani gotovo niso pameti zgubili, kar so lansko leto zlasti s tem pokazali, da so liberalnega dohtarja g. Ploja zapodili, se menda tudi zdaj ptujskim liberalnim nemškutarskim fortšritlarjem ne bodo dali na led speljati, temuč se bodo gospodi na slovenski zemlji pokazali in fortšritlarjem ne besedice verjeli, ker se njim tisti samo takrat sladkajo, kedar jih potrebujejo; kadar njim pa št. Lenarčanov več treba ni, pa njim in drugim Slovincem fige kažejo ali pa hrbet, kakor kdo hoče.

Iz Žavca. (Nesreča). Učitelj v pokoju J. Fridrih iz Pake se je peljal 18. t. m. popoldne iz Celja domu. Blizo Petrovč gre iz voza nekoliko na stran. V tem trenutku pridrdra imeniten voz proti njemu. Konji ga pomandrajajo, pod voz spravijo, da je hudo ranjen obležal. Ali gospod v vozu se dalje ne zmeni za njega, ga ne pogleda, kako je ranjen, ga ne vpraša, kdo je, potisne le vozniku hitro 1 gld. v roke in se dalje pelja. Voznik spravi ranjenega starčeka na voz, ga do sv. Petra pripelja, kjer ga je, ker za voljo prevelikih ran dalje ni bil za peljati, milosrčna gospa Wolf pod streho in v skrb prevzela. Tukaj je po strašnih bolečinah, spreviden s sv. zakramenti 22. t. m. zjutraj v Gospoda zaspal.

Ne g. učitelj, ne voznik nista poznala gospoda, voznika ali voza, od kterelega je bil povožen. Zdaj še le po smrti učitelja se je začelo govoriti, da je velikonemški liberaluh mladi Rakuš iz Celja ovo nesrečo zakrivil. Ne bilo bi odveč, ako bi razposajenemu mladiču sodnija izgнала nekoliko njegovih velikonemških človekoljubnih (?) kršlov.

Od sv. Marije Snežnice v slov. gor. (Razne novosti.) Pred kratkim bilo je komisijno preiskovanje, koliko škode je napravila toča 28. junija, ki je le tretji alj četrti del priraslega po njivah in vinogradih pustila. Škoda je tedaj velika, katero ljudje bridko obžalujejo in jo še bolj krvavo občutili bodo, ker že zdaj — razun le malokterih — tudi sicer premožniši kmetje kruh kupujejo. Ali pa se bo kmetu s tem izdatno pomagalo, če se mu potem zavolj škode po toči pri dači opusti kakih 30—40 kr.?

Nove človekoljubne postave rodijo dober sad pri nas. Danes ukradejo tukaj kravo, jutri tam v klet ulomijo, in odnesejo zrnja in moke po 10—12 mernikov, ali pa vina, kolikor ga najdejo. — Preteklo saboto jutro našli smo celó razdrapan železni križ v žagradovem oknu; vrata iz žagrada v cerkvo pa siloma široko odprta; vendar bili so le prosti cerkveni tatovi, ker so le peneze pobrali iz škrinjice z zvončkom in iz enega kamua za darila, na katerem ste visele 2 močni ključenci; na drugem pa jim je ena ključenca vendar bila premočna. Kelihe in druge cerkvene reči so pustili.

Isti den pride c. kr. sodnijski adjunkt na

preiskavo. Pripeljali so 2 fantiča, 15—17 let stara, ktera vsak sumniči. Eden je moral v Cmurak v luknjo, da se bolj na tanko izprašuje. Posebna reč pa se mora opomniti, da c. kr. adjunkt pride na preiskavo v slov. kraj, akoravno besedice slovenske ne razumi, da se je tedaj vse moralo tolmačiti c. kr. adjunktju iz slovenskega, obkrivljencu pa iz nemščine.

Preteklo sredo obiskal je našo šolo šolski okrajni nadzornik — bil je vendar malo zadovoljen z učenostjo šolarjev, čemur se tudi ni čuditi, ker od 200 vpisanih šolarjev zdaj navadno le ena stotina šolo obiskuje, in še totiče vrstijo tako, da danes eni izostanejo, jutri drugi. Pa kaj hočemo, vsaj je izvrstna „nova šola!“

Konečno pa še nekaj veselega — kolikor že zasluži to ime. Nek kmet našel je (dela namreč opeko) ročko denarjev v zemlji, in sicer 1 tolar in 6 dvajsetic. Na denarjih je letopis iz 17. stoletja. —

Od sv. Florijana v Doliču. (Novi zvonovi.) Vrli farmani, ki so v kratkih preteklih letih svojemu župniku za popravila pri farni cerkvi in podružnici sv. Mohora na 3000 gld. izročili, so se začeli v začetku leta še o večjih zvonih pogovarjati in sedaj že razveseljujeta dva nova zvana z jasnim glasom celo faro. Večji tehta 20 centov, mali pa 6, za srednjega pa smo obdržali poprejšnjega večjega, ki tehta okoli 10 centov. Vlita sta od ljubljanskega zvonarja g. Samasse. Samassatovi zvonovi so po širokem svetu znani in posebno med Slovenci je redko cerkev, kjer ne bi kakšen Samassatov zvon prepeval. Že rajni g. An. Samassa je bil umeten zvonar, pa reči se sme, da njegov sin Albert je še umetnejši. Zvonova imata krasno obliko, zvonajni kinč in podobe so izvrstno izdelane. Najljubše nam je to, da so kakor trije najboljši pevci vbrani. Z dobro vestjo smemo torej imenovanega zvonarja vsem prečastitim cerkvenim predstojnikom priporočati. Po želji vsih farmanov sta bila zvana tukaj blagoslovljena; prečastiti gospod stolni prošt Fr. Zorčič se nju blagoslovili, g. dekan Bruner pa so v jednatem govoru pomen zvonov razlagali. Srčno zahvalo torej izrekamo tema dvema gospodoma, kakor tudi drugim nazočim gospodom. Lepa hvala pa naj velja tudi skrbnim farmanom, ki so nova zvana že doplačali in ki se sploh v cerkvenih zadevah nobenega žrtvovanja ne bojijo!

Iz Dobrne dné 26. t. m. (Letina — toplice.) Ostri kritikarji alj rešetarji zabavljajo radi novinarjem, če kdo o vremenu piše ali o letini poročja, češ, da se dopisnikom godi kakor mlinarjem o poletnem času, kadar imajo premalo vode. Drugače pa sodijo gospodarji, posebno letos, ko si neredno vreme iz pratikarjev noree dela, kmetom in torej tudi davkarskim uradom pa v mnogem oziru račune prekrižuje. Za gospodarje torej ni dolgočasno brati, kako da so letos po raznih krajih letina kaže.

Po Savinski dolini in od Celja dalje proti Konjicam kakor tudi proti južno - vzhodni strani je poljska setev dobro, po nekod tudi prav dobro obrodila. Spomladanski mraz je, posebno po nižjih krajih največ vinogradom škodoval, tako, da bode poprek le srednja trgategv. — Dne 25. t. m. je pa toča po nekterih krajih več ali manj škode napravila. Po poldné med 2. in 3. uro vsula se je po kratkih prestankih trikrat, k sreči med gostim dežem. Hudourni oblaki so se razlili nad Gališko, Šent-Martinsko, Dobrnsko, Cirkovško in Frankolovsko faro. V Dobrnski fari se le na vzhodni strani bolj pozna; bolj bila je v Cirkovski fari posebno okoli Lemberga, in kakor čujemo v Frankolovski. — Sreča da je vso noč potem in in v nedeljo 26. t. m. deževalo, ter se bo zopet vse popravilo, kjer ni suha toča klestila. — Ajde kažejo prav lepo tudi koruza in drugi jesenski pridelki.

V prijaznih Dobrnskih toplicah je od polovice meseca julija sem povoljno število gostov (povoljno namreč za deželno blagajnico). Do danes kaže zapisnik blizo 240 gostov raznih stanov.

Iz Kostrivnice. Velik hrup je naredil pri nas zapor kmeta Veberja, katerega dolžijo, da je svojo ženo Ano zastrupil.

Rajna je za osepicami bolehala v pretečenem pustu. Da bi se ospic varval, si je mož Veber strupa izposodil pri sosedu. Alj hudobni svet je pa pravil, da je ž njim ženi zavdal, katera je od ospic že ozdraviti jeja. V saboto po pustu žena naglo umrje. Bila je šest tednov zakopana, na kar sosedu vest ne miruje, preden ne izjavi, da je V.-ju strupa posodil. Na veliki petek jo nato zopet izkopljejo. Pričujoči mož jo spozna za svojo ženo in na izrek dr. Kočeverja, zdravnika okrajnega: „Ti si tvojo ženo zastrupil! — je V. odgovoril: Jez je nisem, če le ne sama dobila strupa nastavljenega za podgane — in pri tem trenutku je omedlel. Potem so telo razrezali, in drob, srce itd. poslali v Gradec in odtod na Dunaj za preiskavo. Zdravniki so baje izrekli, da je rajna na strupu umrla. — Veber se je k rajni Ani, že priletni vdovi, priženil ter pred ženitvijo znanje imel z neko vlačugo. Ob času V. ženitve je ta oseba baje rekla: „Oženjen je, pa ostane vendar moj“. — Večkrat je se izustila, da bode naslednica v Anini hiši. Ravno tako je tudi V. kot vdovec svetoval sosedu tožečemu, da sta se z ženo svadila; „daj ji en pulverc in je fertig“. — Žena še ni prav mrzla bila, je vlačuga že bila pri V. hiši, in V. sam pri župniku, da bi se zopet ženil, kar se mu je odreklo.

Saboto 11. jul. si je V. hotel v okolici dnarja izposoditi, kar mu naenkrat doide glas, da ga na domu žandarji iščejo. Nekateri dni se V. potepel sem i taj, gre potem sam v Celje, pravijo, da je tam še plesal, in se potem sodniji izročil.

Iz ječe je baje neki ženski, katera je pri njegovi hiši kot dekla kedaj služila, pisal, da ne

sme ničesar izpovedati. Sedaj so celo hišo zapečatili. Samo kuhinjo so odprto pustili, da V. oče kot oskrbnik začasni domačim svinjam kuhati zamore.

Iz Ljutomera 27. jul. 1874. (Toča). Od vseh strani so letos že dohajali glasovi o nesrečni toči; ljutomerski okraj bil je še dozdej te nesreče ovarovan. Ali v saboto, na den sv. Jakoba je toča ob 4. uri popoldne pobila gorice: Slamnjak, Nunska graba, Hermanec, Strmec, Presika, Gomila, in tudi en del medžimurskih goric. Padala je suha, debela, kakor orehi, celo $\frac{1}{4}$ ure. Najbolj poškodovane so gorice na zahodno stran ležeče, ki so bile bolj vetru izpostavljene; v teh je vzela 3 četrtine. — Toča, se pravi — ne dela dragega vina, a naredila je siromakov. Kajti uničila je marsikterega zadnji up. Zanašaje se na dobro bratvo, je kmetovalec vzela na posodo denar, da zamore životariti; bratvo je vzela toča, od kod bo platil dolgove!

Od sv. Petera po dsv. Gorami. (Nedostojno obnašanje davkarskih uradnikov.) V kazenski obravnavi zoper zatoženega g. župnika zaradi razžaljenja časti pri okrajni sodniji v Kozjem dne 10. t. m. so zatoženec, kakor njim je okrajni sodnik naročil, od občinskega urada pisano, tožnika zadevno, sicer mu neljubo pa vendar resnično spričevalo zastran njegovega obnašanja predložili.

Dne 18. t. m. pridem v davkarsko pisarnico. Komej davkarske bukvice kontrolorju g. H. oddam, pa me hitro praša: „zakaj ste vi tisti cajgnis podpisali — ste ga v farovži podpisali?“ Na to se g. H. proti davkarju g. N. obrne ino reče: „dieser hat auch unterschrieben.“ Ino davkar g. N. na to: „das Gemeindeamt ist deswegen in der Untersuchung — vsi boste strajfani.“

Smejo se davkarski uradniki v sodnijske reči vtikati, in poštenega državljana, ki svoje davke redno plačuje, tako razžaljivo napasti? Kdo njim le sodnijske skrivnosti odkriva? Ali bi se ti uradniki enako energično za poštenje razžaljenega duhovnika potegnoli? Dvomim.

Franc Uršič, občinski svetovalec.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Naši ministri so, drug za drugim, se poskrili po raznih toplicah. Zato bodo še le prihodni mesec določili, kar se bo imelo razpravljati po deželnih zborih, ki bodo pozvani meseca septembra. Konec oktobra bo poklican državni zbor na Dunaji.

Štajerski deželni zbor je namerjaval predložiti novo srenjsko postavo (v 10 letih že drugo) po kateri bi se med sedanje srenje in med okrajne zastope vrinole nekakoršne nove srenje. Ime bi jim bilo: upravne srenje. Bile bi velike srenje, v katere bi se posililo več manjših srenj, ki bi pa vendar ohranile še za naprej svoje pred-

stojnike. Ali poprašane srenje so temu skoro enoglasno ugovarjale. Tega se je deželni odbor tako ustrašil, da je vso postavo vrgel pod klop. Prav tako!

Tudi o dodatku k volilnemu redu za deželni zbor se govori, vendar nič razločnega. O svojem času bomo že natančno poročali. Sicer pa se malo nadjamo, da bo za nas Slovence kaj prida!

Ljubljanski Narobe-Slovinci alj liberalni Vošnjakovci potrebujejo denarja. Zato so si napravili društvo, kateremu pravijo: narodno (? menda Narodovo) društvo. Precej v pozivu velijo: „rodoljubi, katerim smo poslali pole za nabiranje udov: Narodnega (?) društva, naj blagovolijo ob enem sprejemati letne doneske“. No, to kaže silno sušo. Sicer pa je škoda za vsak krajevar. Verem, naroden Slovenec ga ne bode dal, da bi se še bolj množil pri nas prepir in razpor!

Na Českem se vendar stvari obračajo na bolje. Te dni so svitli cesar že blizo celo leto zaprtega narodnjaka Skrejšovskega pomilostili. Ob enem se govori, da namerjavajo pridnega kneza Lobkovića tje poslati za svojega namestnika.

Hrvatski sabor sklican je na 5. avgust. V Zagrebu se snuje trgovinsko obrtniška akademija, ki bo vsako leto stala do 16.000 gld.

Vnanje države. Ruska. Nadvojvoda Albreht se je vrnil iz Moskve nazaj v Petrograd. Preden je odšel, mu je cesarski namestnik v Moskvi napravil sijajno gostijo. Namestnik je napil zdravico avstrijskemu cesarju in cesarici. Albreht pa mu odzdravlja v ruski besedi in pije na zdravje carja in vrle ruske vojne.

Nemška. Prusi so na 1¹/₄ leta zaprli škofa Janiczevskega. Zakaj? Zato, ker je nekoliko novih fajmoštrov po izpraznjenih farah nastavil. To je zdaj 4. škof, kateri zavolj svete katoliške vere trpi sramoto zopora. Zavolj Kullmanovega strela, katerega so liberalci bili nalašč najeli — so zdaj v Berolinu zatrli skoro vsa katoliška društva.

V Brüssel-nu v Belgiji so se 27. t. m. sošli poslanci in poverjeniki večjih evropskih držav, da bi se posvetovali, kako bi se neusmiljene groznosti v vojskah dale pomanjšati. Predsednik shoda je ruski general Jomini.

Karlisti na Španjskem dobili so porji 12 novih kanonov in 200 zabojev streljiva. Liberalci vseh dežel se nad tem kaj hudo jezijo.

(Prošnja do prijateljev mladeži, učeče se na realnoj gimnaziji ptujskoj.)

Pred tremi leti bilo se je v Ptujju osnovalo „društvo za podpiranje ubogih dijakov realn. gimn. ptujske“. Sredstva, s katerimi si je društvo namen svoj: siromaškim učencem

priskrbeti vsakdanji kruh, njim kupovati šolske knjige in potrebno oblačilo, za nje plačevati stanovanje itd. doseči prizadeva; dobivlja taisto po dobrovoljnih prineskih svojih ustanovnikov in udov, in po darovih blagih prijateljev šolske mladeži. *)

Ker je blagi namen tega društva še premalo, in izvun Ptujja mnogim morda še celo nepoznan bil, je društvo doslej s celo malim izvzetjem edino na Ptuj in nja najbližnjo okolico ograničeno ostalo. Darežljivost dozdamnih udov, dasi obilna **) -vendar ne more odgovarjati vsem prošnjam in mnogim in premnogim potrebam. Zatorej, da bi društvo svoj namen še v večoj meri doseči zamoglo, obračata se podpisana v imenu društvenega odbora do blagosrčnih prijateljev učeče se mladeži v obče, na posebno pak do p. n. gospodov prebivajočih ali rojenih med Muroj- Dravoj- Sotloj — iz katerega predela je največji del tukajšnih učencev doma, — da blagovolijo v kolo ustanovnikov ali bar udov podpiralnega društva pristopiti, in svoj pri-nesek ednemu ali drugemu med tukaj podpisanima priposlatai.

Anton Fichna,
gimn. ravnatelj in predsed-
nik podpiralnega odbora.

Jos. Žitek,
gimn. profesor in perovodja
podpiralnega odbora.

Razne stvari.

(**Kat. pol. društvo v Mariboru in okolice**) obhaja v nedeljo 2. avgusta ob 3 popoldne v Wiesthalerjevi dvorani svojo obletnico. Vse ude in prijatelje društva uljudno vabi

Odbor.

(V Kozjem) je agenturo banke Slovenije prevzel ondešnji trgovec g. Karl Schmidt. Sposobnejega moža bi banka bila težko dobila.

(Č. g. dr. Robič) kanonik in profesor na gračkem vseučilišči stopil je po 40etni službi v stalen pokoj. Učeni gospod je rad podpiral svoje rojake Slovence ter je ud skoro vseh slovenskih društev za narodno in cerkveno omiko. Bog mu daj za-sluzhen pokoj dolgo uživati.

(Nove okrajne sodnije) [Bezirksgericht] so se napravile v Mariboru. Prva bo za desno ali južno stran, druga pa za levo ali severno stran Drave veljala. Početkom oktobra se bodo dotične urad-nije odprle.

(Utonil je) 24. t. m. v mariborskem vojaškem plavališči vojak J. Cah, desetnik 20. lovskega bataljona.

(Lepo obnovljena) je znotraj cerkva sv. Marjete

*) Po §. 4. društvenih „Pravil“ je društven ud vsak, ki vsako leto svoj donesek odrajta. Ud pa, ki najmanje 10 gld. na enkrat daruje je ustanovnik, in ni vezan na periodične doneske. Enkratni doneski so darovi in se morajo kapitalizirati. Vsak ud ima pravico pri obnem zboru: staviti predloge in glasovati. Udi plačujejo po 1—2 gld. na leto. —

**) V preteklem šolskem letu bilo je 15 učencev s obedom oskrbljenih in se je nad 160 gld. za knjige itd. razdalo. Dozdajno imenje društva iznosi okoli 600 gld.

na Koblju. G. Fantoni mlajši je altarje prav okusno in lično izdelal.

(Pomagalo je.) Nedavno je v „Sl. Gosp.“ bilo brati iz Rogatca, kako je Katra Plundra po postavi za beraštvo in potepinstvo bila kaznovana. To jo je tako postrašilo, da zdaj čvrsto dela.

(Nove zvonove) dobila je cerkev sv. Marjete pod Laškim. Lepo ubrano zvonilo, ki ga je A. Samassa v Ljubljani vžil, dopade celi fari. Lepa hvala gre dobrotnici: Heleni Malšek in pa gosp. Uhlihu. Bog plati. Za čivkanje liberalnih tičev po ljubljanskih novinah ne maramo.

(Liberalni Slovenci) v Ljubljani hoteli so za Brežce za poslanca v deželni zbor kandidirati g. Janeza Stadler-ja, župana pri sv. Petru pod sv. Gorami. Ali mož ni voljen liberalnega jarma nositi. Častne (?) ponudbe ni sprejel. Nemškutarji mislijo na Schniderschttz-a.

(Za novo železnico štajersko) priprave delati sme grof Zichi. Potegnoti jo namerjava od Ašpanga čez Hartberg, Fehring, Radgono in Ormuž do hrvatske meje.

(Od sv. Križa pri Ljutomeru) se nam poroča, da se ima letina šteti poprej med slabe, kakor dobre. Rž daje po nekaterih krajih komaj za semen. Tudi pšenica se slabo namlati. Ovsu bo

pa obilo. Tudi turšica dobro kaže, ker je ljubi Bog blagega deža poslal. Zastran mlatilnih mašin, kojih so si ondi omislili, je pa treba ljudem jake pazljivosti priporočevati. Neki delavec si je pri taki mašini zdrobil skoro celo roko. Dakle pozor! —

(Nesreče brezbrojne) se nam poročajo od sv. Jurja na Šavnici. Spomladanski mraz poparil je vinsko trto in poškodil cvetje rumenega žita. Zrnja se tedaj celo malo namlati. Velika povodenj je zblatila seno in ostalo nam žugajo nevihte, toče in strele uničiti. Pri sv. Benediktu je treščilo v (farovski) hlev, takisto v Jeliščah. Bela toča pokrivala je zemljo. Nekoliko dni poznej razsajala je nevihta okoli Radgone in Črešnjovec. V Dragotinceh je udarilo v škedenj, čegar ogenj bi skoro poguben bil vsej vesi. Troje deklin: Dekanova, Krambergarova in Hervatova, si je pri obrambi občje zahvalo zaslužilo. —

(Razpisana) je gornjo-graška župnija do 18. avgusta, beneficium na Ptuj pa do 22. avgusta.

(Ptujski okrajni sodnik) postal je Robert Greistorfer. Zopet Nemec. Ali ume kaj slovenski? Ali nimamo nobene slovenske duše sposobne za tako imeniten posel med slovenskimi prebivalci?

Loterijske številke:

V Gradcu 25. julija 1874: 70 14 49 86 2
Prihodnje srečkanje: 8. avgusta.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptujju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	6	70	5	30	7	—	5	50
Rži	4	20	4	—	4	—	3	15
Ječmena	3	20	3	20	4	—	3	—
Ovsu	2	90	3	—	2	40	4	05
Turšice (koruze) vagan	5	40	4	80	5	—	4	55
Ajde	4	20	3	90	5	60	4	90
Prosa	—	—	—	—	5	60	—	—
Krompirja	2	70	—	—	2	—	1	80
Sena cent	1	30	1	50	1	—	1	35
Slame (v šopkih)	1	40	1	20	—	80	1	40
„ za steljo	—	80	—	80	—	60	—	90
Govedine funt	—	28	—	30	—	28	—	24
Teletine	—	28	—	26	—	28	—	24
Svinjetine	—	31	—	30	—	44	—	34
Slanine	—	—	—	33	—	44	—	40

Javna Zahvala.

Podpisani bil sem s svojo zdaj rajno ženo vred pri Prvi občni zavarovalni banki Sloveniji od 20. junija 1873 zavarovan za 500 fl. Moja žena mi je umrla 1. maja 1874. Slavna banka mi pa je takoj izplačala 500 fl. brez vsakega pridržka, akoravno sem bil še komaj prvo leto zavarovan in nisem več plačal kakor, 19 fl. 36.

Zato izrekam očitno zahvalo Slavni banki Sloveniji v Ljubljani ter jo vsem priporočam zlasti

pa rodbinskim očetom, čijih sveta dolžnost je, za svoje skrbeti za slučaj nagle prezgodne smrti.

V Graci 10. julija 1874.

France Majerič, m. p.

Janez Taš, m. p.
priča.

Lenart Polc, m. p.
priča.

Služba

organista in mežnarja se oddaje pri farni cerkvi sv. Miklavža v Monšbergu. Za plačo je odločeno 24 vaganov smešanega zrnja (dobiva pa več) prostovoljna zbirca pšenice in vina; cerkva plačuje 60 gld. za zvonjenje, potem še pridejo štolarski dohodki. —

Župnijsko predstojništvo želi zavolj male sobice neoženjenega služabnika.

Prosilci se naj oglašé s svojimi spričevali do 18. avgusta t. l. pri župnijskem predstojništvu sv. Miklavža v Monšbergu.

3--3

Ponudba travnika.

Travnik, ki ima 27 oralov, na kterega se da voda napeljati, ležeč blizo železniške postaje na Račjem (Kranichsfeld), je na prodaj ali ves ali pa na kosce.

Več se izve v grajšini na Račjem.